

ГОЛУБ ЈАШОВИЋ

СТРУКТУРА И ТВОРБА МИКРОТОПОНИМА И ОЈКОНИМА У ОКОЛИНИ КУРШУМЛИЈЕ

Айстиракџи. У раду се говори о начинима творбе микротопонима и ојконима које смо забележили на источним падинама Копаоника, на територији која припада у највећој мери данашњој општини Куршумлија и мањим делом општинама Блаце и Прокупље. Урађена је класификација топонима на неизведене и изведене једночлане називе. У посебну групу издвојили смо микротопонимске сложенице са пунозначним деловима и предлошко-падежне синтагме у служби микротопонима. У забележеној грађи налази се и двадесетак вишечланих микроназива који су веома ретки и поделили смо их у две подгрупе — на трочлане и четворочлане.

Кључне речи. Микротопоними, ојконими, околина Куршумлије, творба микроназива, структура, класификација, значења.

1. НЕИЗВЕДЕНИ ЈЕДНОЧЛАНИ НАЗИВИ

Неизведени једночлани микротопоними и ојконими апелативног порекла у околини Куршумлије употребљавају се за именовање тла према изгледу, облику и саставу.¹ Затим, за именовање хидронима, оронима, дендронима, теонима, хагионима, других културних објеката и слично. То су углавном географски термини или топонимске метафоре, апелативи чије је значење често подавно заборављено.²

---

¹ Грађа је забележена у периоду од 1986. до 1988. године. Поред микротопонимије и ојконимије у сваком трећем селу извршен је комплетан ономастички попис урађен по упутствима Одбора за ономастику САНУ.

² Јованка Радић, *Из ономастичке села око горњег тока реке Белице у северној Србији*, Ономатолошки прилози XI, Београд 1986, 399–449; Ј. Радић, *Топонимија Белице*, Ономатолошки прилози XVI, Београд 2003, стр.180–181.

Ајдѹк Жг, А̀кѡви Кв, А̀н Жч, Ардѡв Тћ, Ба̀грѣн Пк, Ба̀зва Тћ, Ба̀зѣнт Ђ, Ба̀јча ДМ Књ Дк, Ба̀јч'а Тн, Бандѣр Сг Сл, Ба̀кча К, Ба̀ра Мт МС Пђ, Ба̀це Бц, Ба̀шча РШ-О З, Бѐдем Мд Вс, Бла̀та Вс, Бла̀то Мч, Бог̀азе ИК, Бо̀ја Дд, Бо̀р Вш, Брѣс ПБ КБ, Брѝјег РШ-Мв-МД, Брѡд ДМ Сп НС Кч Вс, Бу̀ква МС, Бу̀кве Рд КТ, Бу̀ле Дб, Бу̀ље ДМ, Бу̀че Рд-О Дш, Бу̀че КБ З ДД, Ва̀лѡга Мћ НС Сп, Вѝр О, Вѝс Ск Рд Кп К В О Мч ГМ ВП, Вѝш Тк, Вла̀ка МС, Вр̀ба Мр, Вр̀ело Вр, Ву̀ча ДД, Га̀ј Мћ Мх Љш Вс Р Рд, Га̀ше О, Гвѡз/Гвѡзд ДД, Глѡба Вш, Гра̀б Шт Дг, Гр̀не Л, Да̀нга НС, Дѝћа ИК-Ск, Дрѹм Мр Тм, Ду̀б Кт Мд Сл Сц, Ду̀д Г, Ђу̀ла Пв, Екѣре См, Жѐђе Тм, Жу̀ч Жч, Згра̀де Рс, Їве Тш, Јасен Кт ПБ, Кра̀ј Пр, Крѣвет Кп, Нѐнад Ј, Ра̀вне Кс ИК Ро̀в ГТ, Скрѣп Тн, Цѣр Т З Пв, Цѣга Сл.³

2. ИЗВЕДЕНИЦЕ

2.1. Именички суфикси

-ак/-јак; *-њак, -ѣѣак, -ѣвак/-овак, -ињак:* Бакл̀ак Пр, Барѣтак Жч, Ба̀самаци Р, Ба̀талак ДД Св, Бо̀рјак/Бо̀рјак Ј-М, Бо̀рњак Вс, Бу̀ковњак В, Бус̀ак К, Вѐњак Ск, Водењак Љ, Воћњак/Воћњак Кц Пп Тћ Ј Тћ, Вр̀љак Б, Вртљак Кл, Гарѣњак Мј, Говѣњак Тр, Го̀лак В, Гра̀бак Г, Гра̀бљак/Грабљак Н Сп Вл Кц, Гра̀бњак В, Градѝнак Б, До̀чак Кв РШ Сп Пв, Дрѣ̀новак В, Дрѣ̀њак/Дрѣ̀њак/Дрѣ̀њак Кс К ПБ, Ду̀дак В, Ду̀мак/Дум̀ак Кп Мн Сг, Заузѣтак Књ, Извѡрак Рд Дц Н Бг, Јабучњак Пк Вс, Јѣлак Шт, Јелѡвак Мј, Јѣрињак РШ, Јошњак Мј, Киж̀ак М, Клѣ̀чак Вл, Компира̀к Тп ДД Пђ, Крижева̀к Жг, Кремењак Тр, Кремешт̀ак Ђ, Кресењак Вш, Кртѣњак Жг, Круша̀к Мж, Лазѣњак Ш Тп Тн, Лева̀к Тћ, Лѣштак Тј, Леш̀ак Кт Бћ, Лива̀дак Кч П, Нивѣтак Сц Тр, Папрдњак М, Средњак См, Трећак Тћ, Трешњак См, Чу̀турак Љ, Шабан̀ак Мд, Шљеп̀ак КБ, Шу̀шњак Д,⁴

³ Највећи број испитиваних пунктова припада Горњој или Тесној Топлици и Косаници. Села су груписана у десет месних заједница (називи централних насеља месних заједница исписани су курзивом): *Барлово* (Б), *Богујевац* (Бг), *Доње Точане* (ДТ), *Горње Точане* (ГТ), *Ново Село* (НС); *Грабовница* (Г), *Дединац* (Дц), *Маричиће* (Мч); *Баћоглава* (Бћ), *Селиште* (Сш), *Мирица* (Мн), *Жегрова* (Жг); *Доња Мекуљана* (ДМ), *Горња Мекуљана* (ГМ), *Данковиће* (Дк), *Перуника* (Пк), *Дубрава* (Дб); *Жуч* (Жч), *Влахиња* (Вл), *Игриште* (И), *Сагоњево* (Сг), *Невада* (Н), *Селова* (Сл); *Луково* (Л), *Сеоце* (Сц), *Штава* (Шт), *Љутова* (Љ), *Мрче* (Мр), *Требиња* (Тр), *Растелица* (Рс), *Парада* (Пр), *Пардусе* (Пд), *Мијачиће* (Мј), *Трешњица* (Тш), *Калиманце* (Кц); *Мачковац* (Мц), *Пљаково* (Пљ), *Бело Поље* (БП), *Пепелевац* (Пп), *Вршевац* (Вв); *Сѣанце* (Сп), *Тмава* (Тм), *Коњува* (Књ); *Марковиће* (Мв), *Самоково* (См), *Тијовац* (Тј); *Мерѣз* (Мћ), *Бабица* (Б), *Пачарађа* (Пч), *Паваштица* (Пв), *Магово* (М), *Трећак* (Тћ), *Жалица* (Ж), *Калудра* (Кл), *Баце* (Бц) и *Плочник* (Пл) припадају Општини Прокупље а Вишесело (Вш) Блацу. Укупно 57 села. Простор у долини реке Косанице подељен је у девет месних заједница којима припада четрдесет сеоских атара: *Иван Кула* (ИК), *Ђаке* (Ђ), *Заграђе* (З), *Свињаште* (Св); *Касѣраш* (К), *Висока* (Вс); *Рача* (Р), *Мала Косаница* (МК), *Орловац* (О), *Купиново* (Кп), *Кутлово* (Кв), *Зебице* (Зб), *Механе* (Мх), *Дешишка* (Дш), *Равни Шорт* (РШ); *Рударе* (Рд); *Пролом Бања* (ПБ), *Велико Пупавце* (ВП); *Добри До* (ДД), *Трпезе* (Тп), *Трн* (Тн), *Секирача* (Ск); *Мердаре* (Мд), *Матарова* (Мт), *Преветица* (Пв); *Дегрмен* (Дг), *Мачја Стена* (МС), *Василевац* (В), *Прекорађе* (Пђ); *Куришумлијска Бања* (КБ), *Крток* (Кт), *Дабиновац* (Д), *Тачевац* (Т), *Вукојевац* (Вк), *Шатра* (Ш), *Врело* (Вр), *Љуша* (Љш), *Трмка* (Тк); *Крчмаре* (Кч) и *Космача* (Кс).

⁴ Префикси су увек јасно разграничени од основе. Суфикси пак на крају речи подложни су јакој фонетској и морфолошкој хезизији која је знатно јача на крају него на почетку речи. Зато је граница из-

- ава**: Дубрѣва Дб,
 -**ага**: Вртлѣга Дш, Рупчѣге ДТ,
 -**аја**: Језѣрњѣја Тр, Кајѣја Пл, Каљѣја Пл,
 -**аћ**: Глываћ Сл Тр Жч,
 -**ац**; -овац/-евац, -инац: Андрѣвац Сп Сб, Байрѣвац Бц, Башкѣвац Шт, Блѣжѣвац Тћ, Бѣнциѣвац Жг, Борѣвац Мд, Брѣнковац Дк, Брѣстоѣвац Пк, Врбѣвац Тр, Вршѣвац Вв, Вѣкојевац Вк, Грабѣвац Дк, Дѣдинац Дц, Дѣбиновац Д, Дилѣвѣрац Кц, Дѣбѣвац Л, Жел'ѣвац Л-М, Жирѣвац Св, Здрѣвац Дш, Јел'ѣнац И Рс, Јелѣвац Мр, Кѣјѣвац Тр, Котлѣнац Б, Тодорѣвац Т, Трупац М-Мћ, Шѣнац Вс ГМ ДМ,
 -**ача**; -ул'ача, -овача: Варакѣча Ск, Власѣча Кс, Бујѣрњѣча Ђ, Вртѣча Кт Дк, Гутлѣча Љ, Дољѣча Пл, Дугул'ѣча Ск, Думѣча Дш, Ђерѣвача О, Зрнопѣча Б, Ивановача Вк, Јѣвтовача МС, Клѣковача МС, Компирѣча Тћ Пк Тк, Космѣча Кс, Круглѣча Љ, Лесковѣча Мг, Лојзнѣча Б, Пѣтковѣча Б, Петрѣвача Пл, Рѣвача Вс, Рупѣча Тп, Туршијѣча Шт, Ђумурѣча См,
 -**ан**: Зѣбран Сп К Пч, Рѣван Мд Вл М, Бубѣн Мч, Киљѣн Пћ, Срдомѣон Л, Стругѣн И,
 -**ана**: Ђумурѣна Кв Тн МС, Барутѣна БП Пљ Пл Бц, Мекуљѣна ДМ ГМ, Меѣна/Мејѣна Мх,
 -**ан(е)**: Морѣчане Сг, Пећѣрѣне Р,
 -**анин/ -јанин**: Брѣжѣни ГТ Вш Н ДМ, Бубљѣни Сп, Кѣјѣвчани Р, Ливаћѣни Ђ, Студенѣчани Мц,
 -**ар/-јар**: Багрѣмѣр ДМ, Јабукѣр См Мц Дг МК МС КБ Кт, Јабучѣр Вл Сп Жч, Јасикѣр Пћ Пд ДД Дг Мћ Л МС, Каменѣр Мд, Катанчѣр Б, Кѣтѣр Рс, Липѣр Ж, Малићѣр НС, Мећѣр Ш, Пескѣр К Пд, Чукаѣр ДД ПБ Кт,
 -**ара**: Дубѣра Жг, Жутѣре Мх, Конопљѣра Тћ Тм, Кошѣра ДД Рд, Купусѣра Сп Љ Кл, Лозѣра Пр, Стругѣра Сл Бћ Кс, Чукаѣра Вр НС Р Ск Бц Кп Зг Вш, Шѣмбара Тш,⁵
 -**аре**: Шекулѣре Мн, Крчмѣре Кч, Краваре Дг, Рѣдаре/Рудѣре Рд, Мѣрдаре Мд,
 -**ач**: Голѣмач Вв, Грубѣчи Ш, Јагодѣч Р,
 -**аш**: Компирѣши Рд,
 -**ашје**: Јелѣше Шт,
 -**ѣа** (<д+ја): Ђграѣа Вв ДМ ГМ Вл Дб, Тврѣја Пћ,
 -**ево**: Жѣљево Шт, Ђѣрѣјево Сш, Лѣзарѣво Пљ,
 -**еж**: Пѣдежш ,
 -**ель**: Кривел'/Крѣвел' Рс И,
 -**ер**: Стѣжер Пћ,
 -**ија**: Авлијѣ В ДТ, Баталијѣ МК, Брдѣја Кс, Златорѣја Тћ, Финѣнција/Финѣн-сија Тр Тп, Голѣје Пв, Врлетѣја Вр Шт, Комесијѣ Св, Метѣйѣја Т, Метѣкијѣ Б, Панијѣја Б, Ђупрѣја К Кс Кп, Штѣцијѣ Љш,

међу основе и суфикса често тешко одредива. Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику 2*, Београд, 2003, стр. 10.

⁵ Радосав Бошковић, *Развѣиѣак суфикса у јужнословенској језичкој зајѣдници*, прѣштампано у књизи *Основи уѣорѣдне грамаѣике*, приредѣо Радојѣица Јовићѣвић, Београд, 2000, стр 330–331.

-ик; *-еник, -арник:* Бранѝк ДД, Брвеник Ск, Возник Л, Говедарник Тр, Гужвѝник Кц Ж Б, Змијарник Пд Пп Сп ГМ Жч, Ївовик/Ївовик Ш, Јагодњик Пв, Јасѝк Жч, Кѝлник ДД, Кѝпаник Кл, Крупник См Пђ, Топлик Бђ Б Вл, Ћувѝк Мч Мђ Пп Р,

-иљ: Ћувѝљ МК,

-ина; *-овина/-евина:* Андровина В, Бајчина Г, Бајчина Пр, Баќчевина Тп, Бакчина Шт, Бакчине П, Баљчине З, Бунarina Мх Р, Вельевина Р, Вирина Вв Л Мр, Влajковина Ск, Влajдовина См О, Гајовина Мс, Гарина Л Мј, Голина ДД, Гобовина О, Грѝловина Пл, Дѝљевина Дг, Драговина Зб, Жарине Рс, Жарина Мр, Зековина/Зековина Дг-Ск-МК, Петровина Рд РШ В, Рѝљевина Пк Вл,

-инка: Градинка Љ,

-ира: Бањира Сп,

-ић; *-арић, -евић:* Бачиће Пд тр, Дѝчић/Дочић Сл МК, Дѝбићи Мч, Јасиће Кш З, Котарић Вс, Крстић Кп, Лазић Кл Сл Пк И, Луѓиће Дк, Пакевић В, Равнић Пђ, Точкић Дц, Чукарић Пк,

-ица; *-овица, -еница, -арница:* Алѝловѝца И Мн Рс, Алѝмѝвица Сл, Бабица Б, Баѝрица Ж, Ваљалица ПБ Зб, Ваљарѝвица Тр, Воденица Тн, Вратница И, Врѝбица Вк, Главѝца Сп Ђ Сл См ДТ, Главѝчица Пв, Главѝнице Л, Голице/Гѝлице Сг, Грѝшница Шт, Ћѝрница Мр, Жалица Ж, Кижевѝца Л, Косаница Р, Мирница Мн, Њивица Љш Тш Пв, Синановѝца Л, Сланица Дц, Смѝница Вш Р, Срѝбреница Тр, Столица Ш, Стѝбица Мр, Шумарица Вш Сп Жг Бг,

-иш: Окѝлиш Сц,

-ишта: Крѝлишта Вк, Сѝлишта РШ,

-иште; *-евишти/-овишти, -ичишти, -аришти, -алишти:* Бачѝвиште Пд, Бунariште ДМ, Вардиште Л, Воденичѝште К Б Р Тн Н Мр ВП, Граѝбиште Љ, Граѝвиште Шт, Градиште Сл Л Пч, Граѝовиште Л, Грѝбалиште Кс, Гумниште Дш ИК, Гуцаѝлиште БП Рд Вв Вр Вс НС Кч Мх Тк, Гуцакалиште Вш, Дѝћкалиште ВП, Дуванѝште Ск Пђ К, Ёлдиште См, Ёлдовиште Рд Дш, Звѝчaл'иште Рд, Кољѝбиште Шт, Компириште О Мђ См Р Кп, Купѝсиште Кп Рд, Кућиште Вр, Кућариште ПБ, Мушиште МС, Раѝадиште Р, Свињиште Св,

-је; *-овље/-евље:* Бѝрје Сл Ш, Брѝзје Б, Глогѝвље К Вс, Глѝже Пр, Грѝбл'е Г Бр, Грабѝвље Пђ, Грѝѝвље ДД, Грѝѝвље ДД, Дѝбље П-МС Кс Дг ДД, Забѝрје Тр, Забѝрање Мн, Ївље Шт, Јабѝче РШ, Јавѝрје МК Л, Јѝшје Пч, Крушѝвље Тш Б Л, Крушје ДТ, Лѝшње Пр, Лѝшје Л, Лѝжђе Дц, Оглавље Л, Орашје Вш Сл Мј Сг, Папрађе Шт, Присоје Тм Рс тк П Ђ Бђ МС Мв Вс ПБ Сг, Раскрѝсле Мј, Шѝпље Шт,

-ка: Кариманка МС,

-ке: Састѝвке Кс Мх Р Вс,

-лак: Мочѝлак Мј,

-лија: Дугаѝлија Ш, Оцакл'ѝја МК, Оцакл'ѝје Мх,

-ло: Гуцало Сп, Ждрѝло/Ждријѝло Рс, Забѝло Пр З, Јаѓњило Л, Касло ДТ, Кашило Рс Жч, Клепетѝло Сг Л, Клѝпало ДД ВП ПБ, Мочѝло Дц, Пѝрало Пв, Пираѝло НС, Пѝјило Вл ДМ Кл Бђ НС, Сол'ѝло ИК Мт, Тѝцило Кс,

-ња (< н + ја): Кршања Мт,

- оња**: Скороња Тш,
 -**ова**: Жегрѿва Жг, Селѿва Сл, Пљако̀ва Пљ, Љуто̀ва Љ, Кра̀но̀ва Бц,
 -**ово**: Лу̀ково Л, Во̀јово Тп, Г(в)о̀зденово Бг, Купѝново Кп, Ма̀гово М, Пљако̀-
 во Пљ, Цѣ̀рово Д, Тѝћво Дц,
 -**оп**: Ма̀зоп ДД,
 -**ота**: Бр̀зота/Брѣ̀зота Мј,⁶
 -**ош**: Бѣ̀лош Рс,
 -**уљ**: Вѝјуљ Мх, Кацѣ̀љ Пр 2, Кацѣ̀ља Тп,
 -**уга**: Јарѣ̀га Сц, Јарѣ̀ге Пч, Остру̀га Вш, Прљѣ̀га Л,
 -**уша**: Дандарѣ̀ша Кц, Клепатарѣ̀ша Сц, Прљѣ̀ша Рд МК, О̀скоруша ДД МС
 ВП Мт, Оскѣ̀руша Сц, Скѣ̀руша Бц,
 -**це**; -*инце*, -*овце*, -*анце*, -*инце*, -*енце*: Бу̀ринце Дш Р, Дѐдинце Дц, Ја̀зовце Дц,
 Калима̀нце Кц, Корита̀нце Ш, Ла̀јце Л, Ле́динце Б, Пећа̀онце Дц, Црквѣ̀нце Вл,
 -**ци**; -*евци*/ -*авци*, -*инци*: Ба̀њци О МК ИК, Калима̀нци Кш 3, Керѣ̀љци Пк, Ко-
 зарѣ̀вци ДТ, Крѣ̀нци Шт Мј, Бу̀бци Сп, Бу̀ђавци Мн, Брѣ̀њци Ш, Бу̀ринци Дш-Р, Бу-
 са̀ци Сц, Васиљѣ̀вци В, Вѐњаци Ск-ДД, Добрѝњци Пк, Дошља̀ци ИК, Дрѣ̀њаци Г,
 Ливада̀ци Рд, Застрѣ̀нци Шт,
 -**че**; -*евче*, -*енче*, -*овиче*: Бачѣ̀вче Тш, Бунѣ̀рче Пл, Забрѣ̀нче Тм Бр, Зарѣ̀пче Бр,
 Јазбѣ̀нче К, Јаси́че Сп Кт, Јаси́че/Јаси́че Мј Сц, Калѣ̀нче Ш, Крчѣ̀вче Бц, Ла̀шче Мх,
 Лива́че Пђ ДД БП, Њи́вче К Мн Тј, Обзови́че Мр, Трѣ̀аче ПБ,
 -**чић**: Брѣ̀кчић ПБ, Бунѣ̀рчић Вв, Кладе́нчић Сл, Ла̀кчић Рш Б, Лошчић Пр.

Према материјалу забележеном на терену лако је уочити да је највећи број микро-топонима настао суфиксацијом. Суфикси који суделују у творби речи, према броју примера (фреквентности) понашају се двојачко: с једне стране, граде велики број лексема и, с друге стране, могу бити врло ниске фреквентности. Најфреквентнији су следећи суфикси: -ак/-јак (53 микро-топонима), -ац, -ица (26 микро-топонима), -ача, -иште (24 назива), -ина (забележено 22 назива), -ци (17 топонима), -ија, -ик (14 назива), -че (13 назива), -ар/-јар (12 назива) и са суфиксом -ара (десет топонима). Сви наведени суфикси су продуктивни и забележени су у десетак и више примера.

Суфикси -ава, -ага, -аћ, -аљ, -ан(е), -аре, -аш, -аије, -ћа, -еж, -ељ, -ер, -иљ, -ња, -ира, -ка, -ке, -оња, -ој, -оша, -ош, -ура, -лак, -лија имају веома ниску фреквенцију, односно, потврђени су у једном или у два примера.

Суфиксима страног порекла гради се незнатан број микро-топонима: -лак Мо-
 чѣ̀лак, Батѣ̀лак, Бакла̀к; -*лија*: Дуга̀лија, Баталија, Голија; -*ија*: Метойја, Панија,
 Шта̀ција, Ћуприја, Комесија, Златорија, Врлетѣ̀ја, Брдија.⁷

⁶ Иван Клајн, *Творба речи у Савременом српском језику 2*, Београд, 2003, стр. 182, суфикс -оша.

⁷ Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I*, Загреб 1971, стр. 711–712; Прво-
 слав Радић, *Турски суфикси у српском језику са освртом на сѣање у македонском и бугарском језику*,
 Београд, 2001.

3. ПРЕФИКСАЛНА ТВОРБА

о-: Обарак ВП, Обзовиче Мр, Обзовњак И, Обрежаг Дк, Оглавље Л, Озимак Л, Осџа ДД, Осџак Мј, Осџе/Осоје Ђ МК Бћ Тј Тк, Осџник Дг, Осџце Љ О,

при-: Прилат Тш, Пријесек Мц, Присој И, Присоја ДД, Присојце ДТ, Присојница Шт, Присојак Б Вш,

про-: Пробрда Кт, Продо О, Проккоп И, Пролом ПБ, Пропус Мд, Просек Кп, Продоце Рс,

пре-: Превара Дг, Преград Жч,

из-: Ицепчић/Ицепчић Бг,

за-: Забрда Дг Р Дш, Забрање Тм Бр, Забраон Сп К Пч Ш Мч Кс, Забој Вс Дц, Забријег Дг, Завајс О, Заврата Тћ-Б, Заграђе З, Закопине Љ, Закоса ПБ, Занога МС Св, Запунка Б, Заседа Т, Застранци Шт, Заузетак Књ, Зарепак ГТ Пк, Заграђе З, Заједница Вв Дк, Зајница И, Зарепче Бр, Запатка Тћ,

раз-: Раздал Мч Л, Раздоље Кс, Расадник МС, Раскрсље М,

над-: Надвада Кл,

не-: Невада Н, Ненад Л,

у-: Угар ПБ, Угарка Пр, Урвина Р, Урован Сц, Ушљак Сп,

под-: Подвада Кл, Подвадница Вл Тћ ДД Кл Тм, Подвиногради ГТ, Подвис Пд, Подвласово ПБ, Подговењак Тр, Подгора ПБ, Подгорина Б, Подград Сц, Подјезеро Кс, Подкаламци П, Подкона Шт, Поднасип Вс Кл, Подњиветак Тм, Подрека Кл, Подсокак ГТ, Подшанац Вс, Почанац И, Початра Тј, Поткртињак Тк, Поткрш Пв, Поткућице Дш, Поткућетина Св.

У грађи забележеној у околини Куршумлије (забележено 5350 назива), налази се 72 микропонима који су настали префиксално-суфиксалним начином творбе. То су углавном називи настали додавањем префикса на суфиксалну изведеницу: *Подвадница, Подговењак, Подгорина, Подкаламци, Пошкућетина, Подњиветак, Поткртињак, Угарка, Раскрсље, Осојце, Обрежаг, Озимак.*

Основна реч оваквих назива може бити именица, глагол или придев.

4. МИКРОТОПОНИМСКЕ СЛОЖЕНИЦЕ СА ПУНОЗНАЧНИМ ДЕЛОВИМА

Саставни део творбеног система српског језика чине и сложенице, мада у знатно мањем броју. Посебно је мало правих сложеница у нашем материјалу.

Ипак, забележили смо тридесетак назива у форми детерминативних сложеница типа: *Бајгора Вв, Бећоглава/Баћоглава Бћ, Бисњија Дб, Голбаре Дц, Гордсече ГТ, Громобитница ДД, Дубићрог Пћ-Кп, Дубодлина Пћ, Дуголуга Дк, Жућобари Мх, Злдогор Дг, Колвоз/Коловоз Пв-Вл, Ломигоре/Ломигоревина ДД, Козодере Љш, Праворђа Вл-Мн, Сланодјка Сл, Самоков См, Самоково Вс, Вишесело Вш.*

Већина поменутих сложеница — сраслица, како се још ови облици називају у ономастичкој литератури, настала је срастањем два пунозначна члана са спојним вокалом: *Дуголуга, Жушобари, Громобийница, Колѿовоз, Сланойаћка, Богомѿла, Водѿој*, или без њега: *Бајгора, Бисѿнија, Врѿој, Јовђуца, Шумаливада, Малиндѿбрава, Царбѿква*.

Забележено је неколико сложених топонима у којима функцију детерминатора преузима именица, као у примерима: *Малиндубрава, Шумаливада, Царбуква*.

Занимљив је и микротопоним *Злачурѿван*, забележен у селу Мијачићи недалеко од Лукова, конструкција у којој се између две именице (зло + раван) налази глагол *чуѿи*.

5. ПРЕДЛОШКО — ПАДЕЖНЕ СИНТАГМЕ

ДО: До љѿтѿ трешѿ Љ,

ЗА: За Петрѿв лѿг Пч,

ИЗА: Иза брѿда Мд Сп, Иза гаја Вс, Иза Данице Мђ, Иза ковѿонице Жч, Иза че-
смѿ Дц, Иза чѿке И,

К /КА /КАК: К стѿбле ДД, К бѿнарѿвима Жг, Ка грѿпѿ Вш, Ка долине Сл, Ка држѿвнем И, Ка Милѿнове кѿће М, Ка Цѿгања Дц, Ка рѿкѿ Бћ, Как Васиљѿвцу Дг,

КОД: Код базѿве Жч, Код багрена Пк, Код бајача Пк-Сг, Код Баклака Пр, Код бандѿрѿ Пр, Код башче З, Код белице Кц, Код белѿвке П, Код белѿка Тћ, Код Бѿбца Сп, Код бириѿйке Н, Код бѿлнѿце ГМ, Код Вѿлѿге Дц, Код ваљѿвице Мћ, Код вија-
дѿкта МК, Код водѿце П, Код вѿјскѿ Мв, Код вртѿшке И, Код граба Кц, Код грамѿде Л, Код Дѿца Пл, Код закуке Т, Код јерѿге Љ, Код карамѿнке ВП, Код кѿра Мх, Код кѿна Тш, Код огумка Ж, Код пчелѿ РШ, Код сѿна Вс, Код стршѿља Л, Код фрѿбѿ Пв, Код Цѿгања Дц,

КОТ: Кот тѿчка Рд Сг, Кот стѿре кѿће Жч, Кот трафѿва Пк, Кот црѿкве ДД Пк,

НА: На Баце Тм, На Брђане Сп, На бѿкву Вл, На лазину Дг, На Луку Л, На тѿлу Тм, На Прѿвој Мх, На Зидѿну Ш,

НАД: Над бајчу Сп, Над Бачѿће Тр, Над вѿлѿге Тћ, Над лаз Пр, Над Љѿбиће Н, Над вѿду Сг, Над лаз Пд, Нада долину Сл, Нат крајеве Тш, Над Чѿчиће Пр,

ОТУД: Отѿд брѿда Н, Отѿд компѿра Мн,

ПОД/ПОДА: Под брану Сл, Под брѿзу Шт, Под бѿкву М, Под кѿлу ИК, Под лѿнгор В, Под маѿљен Тп, Под меѿне Пч, Под њѿве Мх, Под плѿвњу Пд, Под Срѿбр-
ницу Тр, Пода трѿску Шт, Пода црѿкву И,

ПРЕКО/ПРКО: Преко долѿва Љ, Преко рѿкѿ Пч, Преко рѿјекѿ Вс, Преко шаѿнца Ск, Прко стрѿнѿ Сг, Прко потока Пк, Прко гаѿрина М,

У: У грђурско, Вш, У Ђѿрово ДТ, У Ђѿлу Пв, У кавѿче ДТ, У калѿме КБ, У кљѿку Пч, У крај Тр, У Лѿжје ГТ, У лѿм КБ, У њѿва И, У рѿсје Мј, У рѿкѿ Тј, У сѿло Тп, У цкљад ДД,

УЗ: Ус крѿш Р Дг Вр.

Конструкције с предлозима: *више, до, за, иза, к/ка/как, код, на, над, ошуд, њод, њреко, у, уз* + апелатив представљају млађи топономастички слој. У околини Куршумлије конструкцијама овога типа обично се именује простор назван по објекту — оријентури именованом географским термином, антропонимом или апелативом друге врсте.

6. ВИШЕЧЛАНИ МИКРОТОПОНИМИ

6.1. Трочлани називи

Баба Ружина ледина Књ, Баба Кићина вода Жг, Горња Свиња глава Сц, Џвор на Пресло Књ, Џвор у Осоје Сш, Језеро на Кошаре Тп, Код Војине ливаде И, Код Жабине куће ГМ, Код самѐ букве И, Код селовачке чешме П, Код слатке крушке Б, Код старија колиба О, Код широкога пута Кц, Крчевина над гробље Сп, Крш од Теврича Дг, Кула Ивана Косанчића ИК, Кула Милана Топлице Сл, Лаз у Ранковицу Рс, Водњак иза куће РШ, Доња Свиња глава Сц, Код Брајковића воденице Дг, Код треће нумере Кт, Лаз што звѐчи Пђ, Мали Јасиков брег И, Миленина Велика локва Пл, Од општине пут Мч.

Именовање локалитета називима овога типа на испитиваном терену је веома ретко. Забележили смо стотинак трочланих назива и десетак четворчланих синтагми. Углавном су то конструкције типа: именица + придев + именица, именица + предлог + именица или топономастичка синтагма, или пак само конструкција предлог + топономастичка синтагма.

6.2. Четворчлани називи

Те се скида с коња ИК, Воденица са два јаза Ск, Лаз што беремо јагоде Пђ, Поток од Марковог лаза Сг, Поток од ледног џвора Пђ, Поток од Остре чуке Сг, Поток од Мале Шатре Ш, Там дол у реку Вл.

Структурално најсложенији микротопоними у Косаници и Горњој Топлици јесу наведени четворчлани називи. Настанак назива овога типа условљен је потребом да се именују бројни локалитети настали деобом имања, уситњавањем потеса, који су настали распадом породичних задруга. Ми смо их бележили само онда када су то били једини називи за именовање одређеног простора или објекта.

ЛИТЕРАТУРА

- Бошковић, Радосав, *Развићак суфикса у јужнословенској језичкој заједници*, прештампано у књизи *Основи ујоредне грамаишке*, приредио Радојица Јовићевић, Београд 2000, стр. 330–331.
- Богдановић, Недељко, *Микроџойонимија Сврљига*, Ономатолошки прилози XVIII, Београд 2005, стр. 39–178.
- Бјелетић, М., *Турцизми у српскохрватској џерминологији сродства*, Јужнословенски филолог, књ. LI, Београд 1995, стр. 203–221.

- Babić, Stjepan, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku, nacrt za gramatiku*, Zagreb 1986, str. 1–552.
- Бабић, Стјепан, *Творба именица суфиксима на -(а)и*, Наш Језик, књ. XXIII, Београд 1978, св.5, стр. 175–186.
- Бабић, Стјепан, *Творба именица на -че*, Књижевност и језик 2, Београд 1970, стр. 202–207.
- Глибановић — Вајзовић, Х., *Творба ојконима суфиксима оријенталног порекла*, Осма југословенска ономастичка конференција, Подгорица 1994, 107–114.
- Иванова, Олга, *Ојконимисте со суфиксоџи -иџиџе/ -иџиџа во Биџолско*, Језичните појави, 297–304.
- Кошмрљ, Маја, *Двочленска аниџроџонимиџа словенских крајевних имених*, *Onomastica jugoslavica II*, Загреб 1970, 102–117.
- Клајн, Иван, *Творба речи у Савременом срџском језику 2*, Београд 2003, стр. 182, суфикс -оџа.
- Lubas, Wladislaw, *Studije o građenju reči i morfologiji južnoslovenske toponimije*, *Анали Филолошког факултета*, Београд 1969, стр. 95–144.
- Лома, Александар, *Тоџономаџтика и археологиџа, (Аниџички локалиџетџи код Пљеваља и Пријеџоља и могуџи џредсловенски осџаџици у џамоџињој џоџонимиџи)*, *Ономатолошки прилози X*, Београд 1989, стр. 1–32.
- Михајловић, Велимир, *Суфикс -иџиџе у џоџонимиџи и мџкроџоџонимиџи Југославије*, *Прилози проучавању језика 1*, Нови Сад 1965, 117–155.
- Павловић, Звездана, *Тоџоними изведени из личних имена која су џворена суфиксима -оџи, -уџи*, *Втора југословенска ономастичка конференција*, Скопје 1980, 229–237.
- Пецо, Асим, *Неке најомене о џрефиксално — суфиксалном џиџиџу џоџонима*, *Зборник за филологију и лингвистику Матице српске XVI/2*, Нови Сад 1963, 197–200.
- Првослав Радић, *Турски суфикси у срџском језику са осврџом на сџиање у македонском и бугарском језику*, Београд 2001.
- Радић, Јованка, *Из ономаџтике села око горњег џока реке Белице у северној Србији*, *Ономатолошки прилози XI*, Београд 1986, 399–449.
- Радић, Јованка, *Тоџонимиџа Белице*, *Ономатолошки прилози XVI*, Београд 2003, стр. 180–181.
- Skok, Petar, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I*, Загреб 1971, стр. 711–712.
- Стијовић, Светозар, *Неки џворбено семаниџички џиџиџови ојконима у северној Мешоџији*, *Зборник за филологију и лингвистику Матице српске XXXIII*, Нови Сад 1990, 461–465.
- Шојат, Антун, *Суфикси -аџ/ -еџ, -џи у ојконимиџи СР Хрваџске*, *Втора југословенска ономастичка конференција*, Скопје 1980, 411–417.

GOLUB JAŠOVIĆ

THE STRUCTURE AND CREATION OF MICROTOPYMS
AND OIKONYMS IN THE SURROUNDINGS OF KURŠUMLIJA

S u m m a r y

This paper deals with the ways of creation of microtoponyms and oikonyms which we registered on the eastern slopes of the Kopaonik mountain, in the territory whose larger part belongs to the present-day municipality of Kuršumljia, and one smaller part belongs to the municipalities of Blace and Prokuplje. We classified the toponyms into non-derived and derived single place names. Microtoponymic compounds whose elements have full meaning and prepositional-case phrases functioning as toponyms were classified as a separate category. The registered corpus also contains about twenty multi-member micro-names, which are very rare, and which have been divided into two subgroups — the three-member ones and the four-member ones.

Key words. Microtoponyms, oikonyms, surroundings of Kuršumljia, creation of micro-names, structure, classification, meaning.